DOI:10.17951/g.2023.70.2.69-80

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LXX, 2 SECTIO G 2023

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

ANNA KANAREK-RÓWNICKA
ORCID: 0000-0003-0787-781X
anna.kanarek@gmail.com

Wpływ cyfryzacji rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego

The Impact of the Digitization of the Register of Entrepreneurs of the National Court Register on the Security of Business Trade

WPROWADZENIE

Istotne zmiany normatywne wprowadzone zostały do postępowania rejestrowego z dniem wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw[1]. Ustawa nowelizująca z 2018 r. wyeliminowała formę papierową z obrotu dokumentowego postępowania rejestrowego i zastąpiła ją formą elektroniczną, umożliwiając złożenie wniosku o ujawnienie zmiany danych w rejestrze przedsiębiorców wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym[2]). Wprowadzono także wymóg prowadzenia akt rejestrowych dla podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) wyłącznie w systemie teleinformatycznym (art. 9 ust. 1 ustawy o KRS). Należy podkreślić, że wymogiem obligatoryjnej formy elektronicznej zostały objęte podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców niezależnie od tego, czy podlegają wpisowi wyłącznie do tego rejestru czy są wpisane również w innych rejestrach KRS. W przypadku podmiotów ujawnionych wyłącznie w innych rejestrach KRS zachowane zostały dotychczasowe regulacje dotyczące formy składania wniosków do KRS.

[1] Dz.U. 2018, poz. 398, dalej: ustawa nowelizująca z 2018 r.
[2] T.j. Dz.U. 2023, poz. 685, dalej: ustawa o KRS.

W uzasadnieniu projektu nowelizacji z 2018 r. dostrzeżono potrzebę usprawnienia dokonywania wpisów w rejestrze przedsiębiorców KRS. Ze względu na to, że wyłącznie pełna cyfryzacja postępowania rejestrowego może przyspieszyć i usprawnić postępowanie rejestrowe, elektronizacją objęto nie tylko rejestrację nowo powstałych podmiotów prawa handlowego, czyli pierwszy etap postępowania, lecz także tych już istniejących[3]. Wymóg formy elektronicznej objął niemal wszystkie czynności podejmowane w aktywnym postępowaniu rejestrowym. Zarówno pisma inicjujące, dalsze pisma w toku postępowania rejestrowego, jak i czynności podejmowane przez orzekających w sprawie odbywającej się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego mogą zostać utrwalone wyłącznie poprzez ten system (art. 694^{3a} § 1, art. 694^{2a} § 1 Kodeksu postępowania cywilnego[4]). Środki zaskarżenia w postępowaniu rejestrowym składane są także przez system, z wyjątkiem tych, dla rozpoznania których właściwy jest Sąd Najwyższy. W sprawach tych środki zaskarżenia składane są w dotychczasowy sposób (art. 694^{3a} § 1 k.p.c.).

Szybkie i sprawne ujawnianie danych w rejestrze przedsiębiorców KRS umożliwi przedsiębiorcom bieżącą weryfikację danych zawartych w rejestrze przed wejściem w relacje handlowe z nowym podmiotem. Jawny dostęp do danych ujawnionych w rejestrze oraz domniemanie prawdziwości tych danych pozwala przyjąć, że rejestr przedsiębiorców KRS może stanowić narzędzie zabezpieczające ochronę i pewność obrotu gospodarczego. Weryfikacja danych umieszczonych w rejestrze przedsiębiorców stanowi podstawowy sposób sprawdzenia kontrahenta. Właśnie temu zagadnieniu należy poświęcić uwagę. W obrębie funkcjonowania rejestru przedsiębiorców KRS znajdują się bowiem kwestie warte omówienia.

Przedmiotem niniejszego artykułu jest ukazanie funkcji KRS, przedstawienie rozwiązań wprowadzonych do postępowania rejestrowego z dniem wejścia w życie przepisów ustawy nowelizującej z 2018 r. oraz dokonanie analizy przepisów ustawy o KRS pod kątem funkcjonalności rejestru przedsiębiorców KRS. Pozwoli to ustalić, czy wdrożenie przepisów opartych na cyfryzacji postępowania rejestrowego usprawniło dokonywanie czynności rejestracyjnych, a także ocenić, czy czas rozpoznawania przez sąd rejestrowy wniosków o wpis do rejestru przedsiębiorców KRS ma wpływ na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

CELE I FUNKCJE KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO

Krajowy Rejestr Sądowy jest rejestrem publicznym, któremu powierzono ewidencjonowanie podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym. Składa

[3] Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, Sejm RP VIII kadencji, druk sejmowy nr 2067, s. 31.

[4] T.j. Dz.U. 2023, poz. 1550, dalej: k.p.c.

się on z rejestru przedsiębiorców, rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 1 ust. 2 ustawy o KRS). Tytułowe zagadnienie koncentruje się na rejestrze przedsiębiorców. Nie można jednak pominąć faktu, że zadłużonym przedsiębiorcom ustawodawca poświęca uwagę w ramach rejestru dłużników niewypłacalnych[5] oraz Krajowego Rejestru Zadłużonych (art. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych[6]).

Wpisy do rejestru przedsiębiorców dokonywane są na wniosek podmiotu, którego dotyczą, bądź z urzędu. Uprawnionym do złożenia wniosku o wpis może być także wierzyciel takiego podmiotu, w przypadkach wskazanych w art. 41 ustawy o KRS. Podmiot, który składa wniosek o wpis do rejestru bądź zmianę takiego wpisu, inicjuje postępowanie rejestrowe. Ustawodawca precyzyjnie określił dane, które mają być ujawnione w rejestrze, czym nałożył na podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców obowiązek ujawnienia w rejestrze tych danych. Dane na temat osób wchodzących w skład organów podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców spełniają funkcję informacyjną KRS oraz korzystają z domniemania prawdziwości wpisu w oparciu o art. 17 ust. 1 ustawy o KRS. Przyjęta przez ustawodawcę koncepcja nie koncentruje się jednak wyłącznie na realizacji funkcji informacyjnej, jaką pełni rejestr przedsiębiorców. W zakresie kompetencji sądu rejestrowego leży bowiem uprawnienie do podejmowania czynności z urzędu w przypadku niedopełnienia przez podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców przepisów prawa, co realizuje funkcję gwarancyjną KRS w zakresie danych ujawnionych w rejestrze. Domniemanie prawdziwości wpisu danych ujawnionych w rejestrze przedsiębiorców dąży do ochrony osób trzecich, wywodzących swoją wiedzę z treści danych ujawnionych w rejestrze. Krajowy Rejestr Sądowy spełnia tym samym funkcję ochronną, gdyż celem domniemania z art. 17 ustawy o KRS jest zagwarantowanie osobie trzeciej ochrony przed pogorszeniem jej pozycji w stosunku do tej, którą posiadałaby, gdyby rzeczywisty stan prawny był zgodny z tym ujawnionym w rejestrze[7].

Ewidencjonowanie podmiotów gospodarczych nie jest wyłącznym celem rejestru przedsiębiorców. Ustawodawca postawił przed nim ważne zadanie, jakim

---

[5] Wprowadzenie Krajowego Rejestru Zadłużonych doprowadziło do faktycznego wyeliminowania z obrotu prawnego rejestru dłużników niewypłacalnych. Z dniem 1 grudnia 2021 r. uchylone bowiem zostały dotychczasowe przepisy art. 51–55 ustawy o KRS dotyczące wpisów do rejestru dłużników niewypłacalnych, choć sam rejestr został utrzymany (art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy o KRS), a wpisy w nim dokonane zachowują ważność przez okres 7 lat od dokonania wpisu. Zob. szerzej przypis 47.

[6] T.j. Dz.U. 2021, poz. 1909.

[7] Zob. P. Popardowski, [w:] *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis 2023, art. 17.

jest porządkowanie obrotu prawnego[8]. Dane, które należy ujawnić w KRS, ustawodawca uznał za ważne z punktu widzenia obrotu gospodarczego[9]. Ustawa nowelizująca z 2018 r. wprowadziła także zmiany mające na celu przyspieszenie i usprawnienie dokonywania wpisów oraz zmian danych w KRS. Ustawodawca dąży do oddania w ręce przedsiębiorcy takiego narzędzia, które pozwoli mu na bieżącą weryfikację poprawności danych podmiotu, z którym współpracuje, co może przynieść wymierne korzyści dla obrotu gospodarczego. Dostęp do informacji dotyczących kontrahenta przedsiębiorcy w postaci danych osób, które są uprawnione do reprezentacji podmiotu, a nawet danych dotyczących kondycji finansowej tego podmiotu, pozwoli przedsiębiorcy potwierdzić skład osobowy organów kontrahenta oraz poznać jego kondycję ekonomiczną aktualną na dzień zawiązywania relacji handlowych. Wiedza ta pozwoli przedsiębiorcy ocenić ryzyko współpracy z takim kontrahentem[10].

CYFRYZACJA POSTĘPOWANIA REJESTROWEGO

Ustawa nowelizująca z 2018 r. wprowadziła jedne z najważniejszych zmian do ustawy o KRS oraz do Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania rejestrowego[11]. Przyjmując koncepcję cyfryzacji postępowania rejestrowego, ustawodawca wprowadził następujące zmiany: akta rejestrowe dla podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS prowadzi się wyłącznie w systemie teleinformatycznym (art. 9 ust. 1 ustawy o KRS); wnioski dotyczące podmiotów podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców KRS składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 19 ust. 2 ustawy o KRS); wszelkie dalsze pisma w toku postępowania składa się tylko za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 694^{3a} § 1 k.p.c.); czynności w toku postępowania podejmowane są przez orzekających wyłącznie w systemie teleinformatycznym (art. 694^{2a} k.p.c.); środki zaskarżenia w postępowaniu przed sądem rejestrowym składane są w formie elektronicznej (art. 694^{3a} § 1 k.p.c.).

Podstawowym narzędziem realizującym przyjętą przez ustawodawcę koncepcję jest system teleinformatyczny, który został uruchomiony do obsługi

[8] Zob. M. Tarska, *Wpis spółki osobowej do rejestru*, [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 16B: *Prawo spółek osobowych*, M. Romanowski, Legalis 2023, s. 132.

[9] Zob. Ł. Zamojski, *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008, s. 22; P. Popardowski, *op. cit.*, art. 23.

[10] Zob. szerzej: L. Ciulkin, *Rejestr dłużników niewypłacalnych*, „Monitor Prawniczy" 2001, nr 18, s. 291.

[11] Zob. szerzej: T. Szczurowski, *Nowa regulacja postępowania rejestrowego*, „Przegląd Prawa Handlowego" 2018, nr 10, s. 48–51; Ł. Zamojski, *Zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Kodeksie postępowania cywilnego uchwalone na mocy ustawy z 26.01.2018 r.*, „Monitor Prawniczy" 2018, nr 19, s. 1022.

postępowania rejestrowego. Dzięki sprawnej obsłudze technicznej wypełnienie i złożenie wniosku w postępowaniu rejestrowym będzie łatwiejsze niż w dotychczas funkcjonującej formie papierowej wniosków[12]. Ustawodawca zwrócił uwagę w uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej z 2018 r., że blisko 25% wniosków złożonych w formie papierowej było zwracanych przez sąd z uwagi na brak wypełnienia wszystkich pól formularza bądź jego nieprawidłowe wypełnienie. Sąd tym samym w zbyt wysokim stopniu koncentrował się wyłącznie na kwestiach formalnych, co oddalało moment wydania merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie w postaci wpisu do rejestru przedsiębiorców. System ma uniemożliwiać pozostawianie pustych pól, których wypełnienie jest konieczne. Zawiera także szereg podpowiedzi, w postaci m.in. możliwości wyboru z listy, bądź „wymusi" podanie żądanych danych po zadeklarowaniu przez wnioskodawcę przedmiotu sprawy. Rozwiązania te w ocenie ustawodawcy miały wyeliminować wadliwe wypełnienie wniosku o wpis[13]. Wykonanie założeń projektu ustawy nowelizującej z 2018 r. powierzono tzw. Portalowi Rejestrów Sądowych (PRS), dostępnemu na stronie internetowej: https://prs.ms.gov.pl. Aktualnie wprowadzenie zmian w rejestrze przedsiębiorców możliwe jest wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Budowa systemu PRS nie pozwala jednak na jego obsługę poprzez w pełni intuicyjny dla użytkownika sposób. Podkreślenia wymaga także to, że mimo iż głównym celem wprowadzenia cyfryzacji było wdrożenie narzędzia mającego na celu przyspieszenie i usprawnienie dokonywania wpisów oraz zmian danych w KRS, długość oczekiwania na dokonanie wpisu w rejestrze istotnie się nie poprawiła.

Elektroniczna forma składania wniosków oraz wydawania rozstrzygnięć przez sąd rejestrowy nie stanowi zupełnego novum. W 2015 r. ustawodawca wprowadził możliwość elektronicznej rejestracji spółki za pośrednictwem tzw. systemu S24[14], czym wdrożył alternatywny względem tradycyjnego trybu dokonywania wpisów sposób rejestracji określonych spółek prawa handlowego, tj. spółki jawnej, spółki komandytowej oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym. Dostrzegł również mniejszy wskaźnik zwrotów wniosków składanych w ramach działania tzw. systemu S24 (około 6% wniosków)[15]. Decydując się na wprowadzenie systemu PRS, ustawodawca nie ograniczył funkcjonalności działania tzw. systemu S24, za pośrednictwem którego w dalszym ciągu można zakładać oraz

[12] Zob. szerzej: Uzasadnienie rządowego projektu…, s. 35–36.

[13] *Ibidem*.

[14] Szerzej na ten temat: M. Romanowski, *Zakładanie spółki z o.o. przez Internet – nowelizacja Kodeksu spółek handlowych*, „Monitor Prawniczy" 2011, nr 15, s. 797 i n.

[15] Zob. Uzasadnienie rządowego projektu…, s. 31.

wprowadzać zmiany w rejestrze przedsiębiorców w określonych przez przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych[16] przypadkach.

Wdrażanie rozwiązań usprawniających funkcjonowanie przedsiębiorców jest w pełni przez nich pożądane. System teleinformatyczny został wprowadzony do KRS po to, aby usprawnić proces rejestracji zmiany danych w rejestrze przedsiębiorców. System PRS przedstawia wiele korzyści, czego najlepszym przykładem jest otwarty dostęp elektroniczny do rejestru przedsiębiorców KRS[17]. Co istotne, program nie jest trudny w obsłudze dla wnioskodawcy[18]. Należy przy tym zauważyć, że nie wszystkie założenia nowelizacji z 2018 r. zostały zrealizowane w całości.

Widoczne pozostają pewne mankamenty funkcjonowania systemu PRS, spośród których należy zwrócić uwagę na te najbardziej oczywiste w postaci błędnego przenoszenia przez system danych z wniosku do orzeczenia, co wymaga pracochłonnego zaangażowania orzekających w weryfikację poprawności „zaczytanych" danych[19]. Negatywną ocenę uzyskały także podpowiedzi w wypełnianiu wniosku, które albo jeszcze nie zostały wdrożone, albo nie spełniają planowanej przez ustawodawcę funkcji[20]. Wydaje się, że zdecydowanie więcej wad działania systemu widoczne jest z punktu widzenia orzekających w sprawie sędziów oraz referendarzy. Dostrzeżone wady dotyczą działania systemu PRS oraz braku technicznych rozwiązań ułatwiających im pracę. Nie podano uwag dotyczących cyfryzacji postępowania rejestrowego[21].

Niedopracowane rozwiązania techniczne systemu PRS bądź ich całkowity brak wpływa na postrzeganie funkcjonowania samego rejestru przedsiębiorców KRS. Pożądanym dla przedsiębiorcy rozwiązaniem byłoby wdrożenie rozwiązań pozwalających na automatyczną weryfikację wprowadzanych we wnioskach danych. Umożliwiłoby to sędziom oraz referendarzom skoncentrowanie swojej uwagi na merytorycznej weryfikacji wniosków co do zgodności rejestrowanych czynności z regułami wyznaczonymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz dokumentami korporacyjnymi podmiotów rejestrowych. To z kolei pozwoliłoby na traktowanie określonego w art. 20a ust. 1 ustawy o KRS 7-dniowego terminu na rozpoznanie wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców jako

---

[16] T.j. Dz.U. 2022, poz. 1467.

[17] Zob. szerzej: J. Gołaczyński, *e-Sąd przyszłości*, „Monitor Prawniczy" 2019, nr 2, s. 97.

[18] Zob. szerzej: Ł. Zamojski, *Elektronizacja postępowania rejestrowego przed sądem prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy – zagadnienia wybrane (cz. 1)*, „Monitor Prawniczy" 2022, nr 17, s. 894.

[19] Zob. *ibidem*.

[20] Zob. szerzej: K. Kosicka-Polak, *Praktyka pouczeń o sposobie i trybie składania wniosku do Krajowego Rejestru Sądowego*, „Nowy Przegląd Notarialny" 2021, nr 2, s. 24; Ł. Zamojski, *Elektronizacja postępowania...*, s. 895.

[21] *Ibidem*.

terminu maksymalnego, a nie – jak to funkcjonuje dotychczas – jako terminu wyłącznie instrukcyjnego[22].

Długotrwałe wykonywanie czynności rejestracyjnych przez sąd rejestrowy wpływa na możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty, których wpis dotyczy. Oczekując na wpis osób uprawnionych do reprezentowania tych podmiotów, zmuszeni są bowiem do opóźnienia zawierania bądź realizacji umów handlowych do czasu ujawnienia wpisów. Brak możliwości dokonywania wpisów w rejestrze przedsiębiorców KRS w odpowiednim tempie blokuje tym samym działalność przedsiębiorców. Nie tylko brak sprawnego ujawniania wpisów konstytutywnych wpływa na działalność podmiotów rejestrowych. Należy także zwrócić uwagę na wpisy o charakterze deklaratoryjnym. Dla przykładu brak sprawnego ujawnienia zmiany w rejestrze przedsiębiorców w zakresie prokury może skutkować koniecznością powstrzymywania się z podejmowaniem działań przez ustanowionego prokurenta do czasu ujawnienia wpisu. Może również skutkować dalszym działaniem osoby, która została już pozbawiona tej funkcji, co wpływa na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

BEZPIECZEŃSTWO OBROTU GOSPODARCZEGO

Rejestr przedsiębiorców KRS stanowi wiarygodne źródło wiedzy o podmiotach w nim figurujących. Informacje o podmiotach wpisanych do KRS są jawne, zatem każdy może je uzyskać. Ustawodawca zwrócił uwagę na wiarygodność ujawnionych w rejestrze informacji. Jak podkreśla P. Popardowski, „istotne jest (…), aby w procesie zdobywania wiedzy o podmiotach poprzez odwoływanie się do danych ujawnionych w KRS jednocześnie było kreowane przekonanie wśród odbiorców tych informacji, że pozyskiwane dane są adekwatne do rzeczywistego stanu rzeczy (odpowiadają prawdzie)”[23]. Cel ten realizuje określone w art. 17 ust. 1 ustawy o KRS domniemanie prawdziwości wpisu. Ustawodawca dąży tym samym do zapewnienia ochrony osób trzecich działających w zaufaniu do treści danych ujawnionych w rejestrze przedsiębiorców KRS. Domniemanie określone w art. 17 ust. 1 ustawy o KRS jest wzruszalne, lecz ciężar dowodu spoczywa na tym, kto kwestionuje prawdziwość danych ujawnionych w rejestrze przedsiębiorców. W takim przypadku należy wykazać, że rzeczywisty stan prawny dotyczący podmiotu wpisanego w rejestrze jest odmienny od stanu ujawnionego w rejestrze[24]. Przedsiębiorca powołujący się na dane umieszczone w rejestrze nie

[22] Art. 20a ust. 1 ustawy o KRS stanowi, że wniosek o wpis sąd rejestrowy rozpoznaje nie później niż w terminie 7 dni od daty jego wpływu do sądu.

[23] Zob. P. Popardowski, *op. cit.*, art. 17.

[24] Wyrok SN z dnia 26 listopada 2001 r., II CSKP 94/21, LEX nr 3262596; wyrok SN z dnia 12 stycznia 2022 r., II CSKP 212/22, OSNC-ZD 2023, nr 1, poz. 14.

jest obowiązany do wykazywania ich prawdziwości. Stanowią one dla niego bazę wiedzy potrzebną do nawiązania współpracy handlowej z podmiotem ujawnionym w KRS. Z zasadą domniemania prawdziwości wpisów do rejestru powiązana jest zasada jawności rejestru.

Jawność rejestru oraz danych w nim zawartych umożliwia realizację funkcji informacyjnej rejestru. Stanowi to podstawę dla kształtowania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego z udziałem podmiotów ujawnionych w rejestrze[25]. Ustawodawca zapewnił jawność rejestru (art. 8 ust. 1 ustawy o KRS) oraz ukonstytuował wolny dostęp do danych w nim zawartych (art. 8 ust. 2 ustawy o KRS). Jawnością objęte zostały dane zawarte w KRS, tj. wszelkie wpisy w nim dokonane, niezależnie od ich charakteru (wpisy pozytywne, zmieniające oraz negatywne). Ustawodawca zapewnił powszechną dostępność wszelkich informacji, które zostały wpisane do rejestru. Innymi słowy, jawnością zostały objęte zarówno dane wpisane, jak i wykreślone z rejestru. Swobodny dostęp do danych jest możliwy poprzez uzyskanie odpisu, wypisu lub zaświadczenia o podmiocie ujawnionym w rejestrze za pośrednictwem Centralnej Informacji KRS bądź poprzez samodzielny wydruk informacji z KRS odpowiadający odpisowi aktualnemu albo pełnemu przez stronę internetową Ministerstwa Sprawiedliwości. Dostęp do danych został zapewniony poprzez możliwość przeglądania akt rejestrowych podmiotu bez wykazywania interesu prawnego. Ustawa nowelizująca z 2018 r. narzuciła postać elektroniczną akt rejestrowych[26]. Zgodnie z art. 10 ust. 1a ustawy o KRS udostępnianie akt rejestrowych prowadzonych w systemie teleinformatycznym jest więc możliwe za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci teleinformatycznych, bądź w siedzibie sądu rejestrowego, z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego. Cyfryzacja KRS przyczyniła się do pełnej jawności rejestru przedsiębiorców KRS.

Należy podkreślić, że jawnością objęte zostały dane już wpisane do rejestru. Brak jest przy tym możliwości zaznajomienia się z informacjami będącymi przedmiotem wniosku o wpis do KRS w trakcie aktywnego postępowania rejestrowego, co może stanowić przejaw dbałości ustawodawcy o zabezpieczenie poprawności prowadzenia postępowania rejestrowego. Należy jednak zwrócić uwagę, że elektroniczne postępowanie rejestrowe oraz wdrożony nowy system teleinformatyczny, jakim jest PRS, dają możliwości techniczne do wprowadzenia informacji o toczącym się postępowaniu rejestrowym w postaci chociażby wzmianki o wpływie wniosku o wpisanie zmiany. Wiedza taka pozwoliłaby przedsiębiorcy zweryfikować informacje uzyskane od podmiotu, z którym zamierza wejść w relacje

---

[25] Zob. P. Popardowski, *op. cit.*, art. 17; T. Szczurowski, [w:] *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym…*, art. 8.

[26] Ustawodawca wprowadził wymóg prowadzenia akt rejestrowych w formie elektronicznej po dniu 1 lipca 2021 r., przy czym akta rejestrowe prowadzone w formie papierowej nie zostały zdigitalizowane.

handlowe. Wydaje się, że oznaczenie wzmianki w systemie o wpływie nowego wniosku pozostawałoby bez wpływu na toczące się postępowanie rejestrowe.

Po wejściu w życie przepisów ustawy nowelizującej z 2018 r., tj. po 1 lipca 2021 r., dostęp do elektronicznych akt rejestrowych możliwy jest poprzez PRS. Jedynym ograniczeniem w dostępie do repozytorium akt rejestrowych jest posiadanie numeru KRS, pod którym wpisany jest podmiot, z którego aktami chcemy się zapoznać, numeru sprawy bądź rodzaju dokumentu. Dostęp do akt rejestrowych nie wymaga logowania i jest bezpłatny. Jawnością został objęty także dostęp do repozytorium dokumentów finansowych podmiotu ujawnionego w rejestrze przedsiębiorców. Dostęp do tego repozytorium również jest możliwy poprzez PRS. Tak jak w przypadku dostępu do repozytorium akt rejestrowych wymagane jest posiadanie numeru KRS, a dostęp jest bezpłatny. Numer KRS można pozyskać za pośrednictwem wyszukiwarki KRS umieszczonej na stronie internetowej PRS. Brak jest zatem technicznych ograniczeń w dostępie do repozytorium akt rejestrowych oraz dokumentów finansowych podmiotu.

Ustawodawca nie przewidział opłaty za dostęp do akt rejestrowych oraz dokumentów finansowych podmiotu. Zapewniono także możliwość nieodpłatnego wygenerowania informacji odpowiadającej odpisowi z rejestru przedsiębiorców KRS. Rozwiązanie to istotnie wpływa na dostępność zawartych w nim informacji. Można bowiem dokonywać wielokrotnej weryfikacji podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców, co nie spowoduje kosztów z tym związanych. Polski ustawodawca nie powielił rozwiązań przyjętych w innych państwach europejskich, które skoncentrowały się jednak na odpłatności danych pozyskiwanych z rejestrów podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Zagwarantowane przez ustawodawcę domniemanie prawne ważności danych ujawnionych w KRS ma istotne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa obrotu prawnego oraz jego pewności. Stanowi bowiem narzędzie pozwalające przedsiębiorcy efektywnie zweryfikować dane niezbędne do przystąpienia do współpracy handlowej z podmiotem wpisanym do KRS.

Współpraca handlowa obejmująca udzielanie tzw. kredytu kupieckiego, tj. zapłaty z odroczonym terminem zapłaty[27], powiązana jest z zaufaniem do kontrahenta, który poprzedza na ogół dotychczasowa bezproblemowa współpraca tych podmiotów. Przedsiębiorca zazwyczaj dokonuje weryfikacji swojego kontrahenta wyłącznie na początku współpracy. Podstawą tej weryfikacji jest analiza odpisu z KRS. Sprawdzane są dane wskazane przez kontrahenta z tymi ujawnionymi w KRS, w tym przede wszystkim te odnoszące się do sposobu reprezentacji podmiotu rejestrowego. Bezproblemowe transakcje handlowe skutkują

[27] Zob. szerzej: A. Kanarek-Równicka, *Nowa metoda „kredytowania" przedsiębiorców. Polityka gospodarcza – praktyka – etyka*, „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae" 2018, vol. 1(3), s. 219.

wzrostem zaufania przedsiębiorcy do kontrahenta, ale także obniżeniem jego czujności oraz skoncentrowaniem się na bieżącym wykonywaniu działalności gospodarczej. Wydaje się zasadne, aby przedsiębiorca weryfikował transakcyjną zdolność płatniczą swojego kontrahenta z taką częstotliwością, która pozwoli mu zabezpieczyć interesy przed nierzetelnym kontrahentem. Podstawowym źródłem informacji o sytuacji majątkowej kontrahenta są dane ujawnione w rejestrze przedsiębiorców, w tym dokumenty finansowe, pod warunkiem że zostaną one sporządzone i złożone w terminach określonych w Kodeksie spółek handlowych oraz w ustawie o rachunkowości[28]. Zaniechanie terminowego złożenia sprawozdania finansowego również stanowi informację dla przedsiębiorcy. Nie powinien on lekceważyć takiej sytuacji, gdyż już chwilowa niedyspozycyjność płatnicza może przekształcić się w niewypłacalność jego dłużnika. Nie ulega wątpliwości, że brak terminowego spełnienia świadczenia może świadczyć o nienajlepszej kondycji finansowej przedsiębiorcy rejestrowego, uzasadniającej reakcję niezwłoczną wierzyciela.

PODSUMOWANIE

Na organach państwa ciąży obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Swoje powinności państwo realizuje poprzez stworzenie narzędzi prawnych wspierających funkcjonowanie przedsiębiorców. Przyjęta przez ustawodawcę konstrukcja cyfryzacji postępowania rejestrowego skutkowała zmianami w postępowaniu rejestrowym względem podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS. Wprowadzenie systemu teleinformatycznego w postaci PRS usprawniło procedowanie w sprawie oraz pozwoliło wyeliminować tzw. błędy formularzowe, których wystąpienie w oczywisty sposób wydłuża czas załatwienia sprawy rejestrowej. Rozwiązania teleinformatyczne usprawniły postępowanie rejestrowe, gdyż przyspieszyły obieg dokumentów oraz wyeliminowały najczęściej występujące powody zwrotu wniosku bądź negatywnego rozpoznania wniosku. Walorem cyfryzacji postępowania rejestrowego dla przedsiębiorcy jest także sprawny dostęp do akt rejestrowych oraz dokumentów finansowych podmiotu wpisanego do KRS, co stanowi możliwość realizacji zasady jawności postępowania rejestrowego oraz usprawnia obrót gospodarczy.

Bez wątpienia słuszny kierunek reformatorski wymaga jeszcze doprecyzowania. Czas rozpoznania sprawy rejestrowej nie został znacząco skrócony, a to jednak powinno stanowić największy walor cyfryzacji postępowania rejestrowego. Wdrożone rozwiązania informatyczne to dogodne dla przedsiębiorcy rozwiązania, może bowiem we własnym zakresie i nieodpłatnie zweryfikować dane na temat podmiotu, z którym zamierza podjąć współpracę bądź z którym już ją

[28] Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. 2023, poz. 120).

nawiązał. Przedsiębiorca może zweryfikować osoby uprawnione do reprezentacji podmiotu. Swobodny dostęp do repozytorium dokumentów finansowych podmiotu wpisanego do KRS umożliwia przedsiębiorcy dokonanie wewnętrznej analizy dotyczącej sytuacji finansowej kontrahenta, co może zabezpieczyć jego interesy m.in. przed nierzetelnym kontrahentem.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

Ciulkin L., *Rejestr dłużników niewypłacalnych*, „Monitor Prawniczy" 2001, nr 18.

Gołaczyński J., *e-Sąd przyszłości*, „Monitor Prawniczy" 2019, nr 2.

Kanarek-Równicka A., *Nowa metoda „kredytowania" przedsiębiorców. Polityka gospodarcza – praktyka – etyka*, „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae" 2018, vol. 1(3).

Kosicka-Polak K., *Praktyka pouczeń o sposobie i trybie składania wniosku do Krajowego Rejestru Sądowego*, „Nowy Przegląd Notarialny" 2021, nr 2.

Popardowski P., [w:] *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis 2023.

Romanowski M., *Zakładanie spółki z o.o. przez Internet – nowelizacja Kodeksu spółek handlowych*, „Monitor Prawniczy" 2011, nr 15.

Szczurowski T., [w:] *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis 2023.

Szczurowski T., *Nowa regulacja postępowania rejestrowego*, „Przegląd Prawa Handlowego" 2018, nr 10.

Tarska M., *Wpis spółki osobowej do rejestru*, [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 16B: *Prawo spółek osobowych*, M. Romanowski, Legalis 2023.

Zamojski Ł., *Elektronizacja postępowania rejestrowego przed sądem prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy – zagadnienia wybrane (cz. 1)*, „Monitor Prawniczy" 2022, nr 17.

Zamojski Ł., *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008.

Zamojski Ł., *Zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Kodeksie postępowania cywilnego uchwalone na mocy ustawy z 26.01.2018 r.*, „Monitor Prawniczy" 2018, nr 19.

Miscellaneous

Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, Sejm RP VIII kadencji, druk sejmowy nr 2067.

Akty prawne

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1550).

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. 2023, poz. 120).

Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 685).

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1467).

Ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 398).

Ustawa z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1909).

Orzecznictwo

Wyrok SN z dnia 26 listopada 2001 r., II CSKP 94/21, LEX nr 3262596.

Wyrok SN z dnia 12 stycznia 2022 r., II CSKP 212/22, OSNC-ZD 2023, nr 1, poz. 14.

ABSTRACT

The article deals with the issues related to IT solutions implemented in the Polish registration procedure and their importance for economic transactions. The functioning of the IT system (Court Registers Portal) in the registration proceedings regarding the register of entrepreneurs kept by the National Court Register was shown. The introduced technological solutions have improved the registration procedure, although some functional shortcomings of the Court Registers Portal system remain visible and require its improvement. The advantage of digitization of the registration procedure is efficient access to registration files and financial documents of an entity entered in the National Court Register, which is a manifestation of the principle of openness of the registration procedure and improves business transactions. The analysis conducted leads to the conclusion that the implemented solutions constitute the right reform direction, which still requires further clarification.

Keywords: register of entrepreneurs; business transactions; registration procedure; Court Registers Portal; digitization of the registration procedure

ABSTRAKT

W artykule podjęto problematykę rozwiązań informatycznych wdrożonych do polskiego postępowania rejestrowego oraz ich znaczenia dla obrotu gospodarczego. Ukazano funkcjonowanie systemu teleinformatycznego (Portal Rejestrów Sądowych) w postępowaniu rejestrowym w zakresie rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Krajowy Rejestr Sądowy. Wprowadzone rozwiązania technologiczne usprawniły postępowanie rejestrowe, choć widoczne pozostają pewne mankamenty funkcjonalności systemu Portalu Rejestrów Sądowych, które wymagają jego udoskonalenia. Walorem cyfryzacji postępowania rejestrowego jest sprawny dostęp do akt rejestrowych oraz dokumentów finansowych podmiotu wpisanego do Krajowego Rejestru Sądowego, co stanowi przejaw zasady jawności postępowania rejestrowego oraz usprawnia obrót gospodarczy. Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że wdrożone rozwiązania stanowią słuszny kierunek reformatorski, który wymaga jeszcze doprecyzowania.

Słowa kluczowe: rejestr przedsiębiorców; obrót gospodarczy; postępowanie rejestrowe; Portal Rejestrów Sądowych; cyfryzacja postępowania rejestrowego